

Asia: VN/28405/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ilmastolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kotkan kaupunki kiittää lausuntopyynnöstä koskien luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ilmastolain muuttamisesta, jossa ehdotetaan kumottavaksi ilmastolain kuntia koskeva velvoite laatia ilmastosuunnitelma.

Kotkan kaupunki on tehnyt ilmastotyötä jo pitkään. Kaupungin ensimmäinen ilmasto-ohjelma hyväksyttiin vuonna 2011. Tällä hetkellä voimassa oleva ilmastosuunnitelma on Kotkan kaupungin ilmasto-ohjelma 2021–2030. Kotkassa tehdään ilmastotyötä tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti myös tulevaisuudessa. Olisi kuitenkin toivottavaa, että valtio tukisi kuntia tässä kaikkia osapuolia yhtäläisesti koskevassa asiassa. Ilman valtion tukea ilmastotyön jatkuvuus laadukkaana ja kokonaisvaltaisena on vaarassa erityisesti pienissä, mutta myös isommissa kunnissa.

Esitetyn luonnoksen mukaan ilmastolakiin ei jatkossa sisältyisi kuntia koskevia velvoitteita. Myös vuosittainen kuntien ilmastosuunnitelmia ja Suomen ympäristökeskuksen päästötietopalvelua koskeva määräraha on poistettu. Tämä on erittäin vahingollista kuntien ilmastotyölle. Kumottavaksi ehdotettu ilmastolain (423/2022) 14 a § mahdollistaa rahoituksen myöntämisen kunnille ilmastosuunnitelman laatimiseen tai päivittämiseen. Ilmastotyö on jatkuvaa, joten ilmastosuunnitelmien päivittämiselle on jatkossa tarvetta myös sellaisissa kunnissa, jotka ovat jo laatineet ilmastosuunnitelman. Kotkan kaupungin nykyinen ilmasto-ohjelma päättyy vuoteen 2030, joten uuden ilmasto-ohjelman kehittäminen tulee ajankohtaiseksi lähivuosina.

Kuntien ilmastoselvityksen (Kuntaliitto, 2024) mukaan suunnitelmalliseen ilmastotyöhön tarvitaan rahoitusta, ja ilmastolain velvoitteella kuntien ilmastosuunnitelmien laatimisesta on ollut ilmastotyön asemaa ja resursseja edistäviä vaikutuksia kunnissa. Siksi on odotettavissa, että velvoitteen ja siihen liittyvän rahoituksen kumoaminen tulee vähentämään kuntapäätäjien motivaatiota panostaa ja ohjata riittävästi resursseja ilmastotyöhön jatkossa.

Ilmastolain muuttaminen näin pian sen voimaantulon jälkeen edustaa epäjohdonmukaista ja lyhytjänteistä lainsäädäntöä, joka ei ole minkään tahon etu. Kuntia koskevan osuuden poistaminen ilmastolaista viestii myös siitä, ettei kuntien ilmastotyötä nähdä Suomessa tärkeänä tai tarpeellisena. Tämä on valitettavaa, sillä todellisuudessa kuntien rooli ilmastonmuutoksen hillinnässä on kriittinen. Kunnissa tehtävillä päätöksillä esimerkiksi maankäytön ja infraratkaisujen suunnittelussa voi olla merkittäviä positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia kasvihuonekaasupäästöjen määrään sekä eri toimijoiden mahdollisuuksiin toteuttaa ilmastotoimia jatkossa.

Suomen ympäristökeskuksen päästötietopalvelu on arvokas tuki kuntien ilmastotyön johtamisen ja kehittämisen kannalta. Säännöllinen ja kattava päästötietojen laskenta kaikille Suomen kunnille on tärkeää, ja siihen tarvitaan valtion tuki. Siksi valtion tulee varmistaa riittävät resurssit kuntien päästötietopalvelun pysyvälle jatkumiselle sekä palvelun jatkuvalle kehittämiselle.

Rosenqvist Roosa
Kotkan kaupunki - Kestävän kehityksen asiantuntija, ympäristöpalveluiden yksikkö